

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-74>

УДК 338.439

МЕХАНІЗМ СТВОРЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ СТАРТАПІВ В УКРАЇНІ

THE MECHANISM OF CREATION AND FUNCTIONING OF STARTUPS IN UKRAINE

Копилюк Оксана Іванівна

доктор економічних наук, професор,
Львівський торговельно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0977-1309>

Міценко Наталія Григорівна

доктор економічних наук, професор,
Львівський торговельно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0337-8346>

Музичка Олександра Миронівна

кандидат економічних наук, доцент,
Львівський торговельно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2625-5741>

Kopylyuk Oksana, Mitsenko Nataliia, Muzychka Oleksandra
Lviv University of Trade and Economics

Метою статті є теоретичне обґрунтування механізму створення стартапів й висвітлення прикладних аспектів його функціонування в Україні. В теоретичному аспекті доведено, що стартап – це новостворена компанія для реалізації інноваційних проєктів, продуктів, бізнес-ідей, яка функціонує в умовах часових та фінансових обмежень, високих ризиків, можливостей отримання як позитивних, так і негативних фінансових результатів. Запропоновано характерні ознаки та риси стартапів, а саме: короткостроковість існування, наявність інноваційної ідеї та ринку збуту, потенціал для розвитку (масштабування), можливість побудови стійкої бізнес-моделі; ризикованість, наявність внутрішніх та зовнішніх джерел фінансування, високий рівень ризиковості, новаторські способи залучення інвестицій (бізнес-ангели, венчурні фонди, краудфандинг, бізнес-інкубатори, акселератори, технопарки, інвестиційні фонди тощо), результат діяльності (позитивний, негативний). Розроблено механізм забезпечення функціонування стартапів, який повинен охоплювати процедуру їх створення й ефективні форми, методи, важелі та інструменти, ґрунтуватися на відповідному законодавчому, нормативному, інформаційному й фінансовому забезпеченні. До основних методів віднесено оподаткування, планування, прогнозування, моніторинг. Основними формами реалізації інноваційних стартапів визначено венчурне фінансування, бюджетне фінансування, гранти, інвестування. Рекомендовано у процедурі створення та функціонування стартапів виділяти наступні етапи: 1) формування інноваційної ідеї, технології чи проєкту, 2) створення мінімального життєвого продукту (MVP), 3) ринкова адаптація стартап-продукту, 4) зростання та масштабування, 5) нарощення обсягів діяльності та трансформація стартапу у підприємницький бізнес, 6) визначення (зміна) форм власності, розширення корпоративних прав, публічне акціонування. Подальші дослідження повинні включати поглиблений аналіз показників діяльності стартапів та розробку механізмів їх фінансового забезпечення на різних етапах розвитку й функціонування.

Ключові слова: стартап, механізм функціонування стартапів, форми, інструменти, методи, фінансове забезпечення.

The aim of the article is to theoretically substantiate the mechanism of startup creation and highlight the applied aspects of its functioning in Ukraine. In the theoretical aspect, it is proven that a startup is a newly created company for the implementation of innovative projects, products, business ideas, which operates under time and financial constraints, high risks, and the possibility of obtaining both positive and negative financial results. The characteristic features and characteristics of startups are proposed, namely: short-term existence, the presence of an innovative idea and a sales market, the potential for development (scaling), the possibility of building a sustainable business model; riskiness, the presence of internal and external sources of financing, a high level of risk, innovative ways of

attracting investments (business angels, venture funds, crowdfunding, business incubators, accelerators, technology parks, investment funds, etc.), the result of activities (positive, negative). A mechanism for ensuring the functioning of startups has been developed, which should cover the procedure for their creation and effective forms, methods, levers and tools, and be based on appropriate legislative, regulatory, informational and financial support. The main methods include taxation, planning, forecasting, and monitoring. The main forms of implementation of innovative startups are defined as venture financing, budget financing, grants, and investment. It is recommended to highlight the following stages in the procedure for creating and operating startups: 1) formation of an innovative idea, technology or project, 2) creation of a minimum viable product (MVP), 3) market adaptation of the startup product, 4) growth and scaling, 5) increasing the volume of activities and transforming the startup into an entrepreneurial business, 6) determination (change) of ownership forms, expansion of corporate rights, public corporatization. Further research should include an in-depth analysis of startup performance indicators and the development of mechanisms for their financial support at different stages of development and operation.

Keywords: startup, startup functioning mechanism, forms, tools, methods, financial support.

Постановка проблеми. В умовах війни екосистема стартапів України продовжує ефективно функціонувати та розширювати інноваційні послуги не лише у перспективних галузях економіки, але й у посиленні оборонних проєктів та військових технологій. У 2023 р. Україна посіла 55 позицію у рейтингу (у 2022 р. – 57) Глобального інноваційного індексу за оцінкою регуляторного середовища, бізнес-середовища, освіти, людського капіталу та досліджень, інформаційно-комунікативних технологій й наукових досліджень. Загальна вартість українських стартапів оцінюється у 23,3 млрд. євро, що є вагомим показником підтвердження перспективності та важливості їх функціонування. Основними галузями інноваційних технологій та проєктів традиційно залишаються ІТ та штучний інтелект, фінтех, е-комерція, медицина, агрофізика, оборонна промисловість та інші. За даними звіту u.ventures, зараз капітал, залучений в Україну через експорт ІТ-послуг, становить понад 6,5 млрд дол. Отже, сучасні тенденції функціонування вітчизняних стартапів актуалізують необхідність подальшого розвитку досліджень з питань формування ефективних форм, методів, важелів та інструментів їх функціонування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковий доробок з питань створення стартапів, механізму їх функціонування, засад та характеристик екосистеми стартапів висвітлений у роботах вітчизняних та закордонних учених. Зокрема, таких як: Є. Рис [1], М. Хаустов [2], О. Чернявська, Л. Гнипа-Черневецька, В. Ван Чжицєюнь [3], А. Чумак [4], М. Андрощук, С. Пиртко, А. Побережний, О. Дейнега [5], І. Губарева [7], Н. Давиденко, А. Волков [8], І. Сєдікова [9], А. Дергач, О. Дюгованець, Г. Гончар [10], К. Рапута [11], Т. Моїсеєнко, О. Корогодова, Н. Черненко, Я. Глущенко [12] та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значний науковий доробок, окремі теоретичні та прикладні аспекти механізму створення стартапів, масштабування їх діяльності та окреслення джерел фінансування вимагають подальшого дослідження.

Метою статті є теоретичне обґрунтування механізму створення стартапів й висвітлення прикладних аспектів його функціонування в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. В сучасних умовах немає однозначного підходу до визначення стартапу як суб'єкта господарювання, який займає вагоме місце у формуванні інноваційно-інвестиційних засад розвитку економіки України та її післявоєнної відбудови.

Одним з перших визначень є підхід стартапера С. Бланка згідно якого стартап – це тимчасова структура, яка спрямована на пошук і реалізацію масштабованої бізнес-ідеї [1].

Визначення стартапу з позицій проєкту або компанії інноваційного спрямування представлено у монографії М. Хаустова який вважає, що стартап – це проєкт або компанія, що базуються на унікальній бізнес-ідеї та передбачають створення і масштабування інноваційного продукту, послуги, або бізнес-моделі в умовах обмежених ресурсів [2, с. 42]. В даному визначенні науковець виокремлює низку важливих характеристик стартапів, а саме інноваційність проєктів або суб'єктів, масштабування, обмеженість фінансових ресурсів.

Згідно досліджень О. Чернявської, Л. Гнипи-Черневецької, та В. Чжицєюнь стартап визначено як тимчасову організацію з високим інтелектуальним потенціалом, призначену для побудови стійкої масштабованої бізнес-моделі шляхом реалізації ідеї у вигляді інноваційного продукту [3, с. 121].

Аналогічні дослідження опубліковані у роботі А. Чумак, яка сформулювала визна-

чення стартапу відповідно до якого – це молода організація з високим інтелектуальним потенціалом, створена для неочевидного вирішення певної проблеми шляхом розробки інноваційного продукту або послуги, яка швидко розвивається в умовах високої невизначеності та ризикованості, на початку свого розвитку не має великих капіталовкладень та бізнес-моделі [4, с. 21]. Отже, учені акцентують на тому, що стартапи – це новостворені суб'єкти господарювання, які реалізують інноваційні бізнес-ідеї, розробляють інноваційні продукти та послуги.

М. Андрощук, С. Пиртко, А. Побережний, О. Дейнега вважають, що стартап представляє собою інновацію, що має значний потенціал зростання та масштабованості. Основними недоліками такої форми інноваційної діяльності є підвищений ризик реалізації [5, с. 11].

Згідно Постанови Кабінету Міністрів України «Про реалізацію експериментального проекту щодо надання на конкурсних засадах фінансової підтримки стартапам в Україні, у тому числі в сфері інформаційних технологій» від 24 червня 2022 р. № 736 стартап – резидент Дія Сіті та/або суб'єкт господарювання у розумінні положень Фонду інновацій [6].

Варто зазначити, що Фонд розвитку інновацій надає фінансове забезпечення стартапам у вигляді грантів, зокрема 1 та 2 груп у вигляді грантів, які систематизуються за критеріями резидентства, величини інвестицій (від 3500 до 8000 тис грн), проходження процедури «знай свого клієнта». При цьому визначені такі розміри грантів для стартапів на різних етапах функціонування:

- підтвердження концепту (proof-of-concept) – у сумі до 750 тис. гривень;
- мінімально життєздатного продукту (MVP) – у сумі до 1500 тис. гривень;
- мінімально життєздатного продукту (MVP), які вже отримують виручку від реалізації товарів та/або надання послуг, – у сумі до 3500 тис. гривень (у разі, коли стартап залучив фінансування на ранньому етапі розвитку стартапу в обмін на частку у статутному капіталі стартапу не менше 750 тис. гривень). При цьому фінансування стартапу у формі конвертованої позики у сумі від 3500 до 8000 тис. гривень здійснюється Фондом інвестицій [6].

На нашу думку, стартап – це новостворена компанія для реалізації інноваційних проєктів, продуктів, бізнес-ідей, яка функціонує в умовах часових та фінансових обмежень, високих ризиків, можливостей отримання

як позитивних, так і негативних фінансових результатів.

Згідно досліджень І. Губаревої виокремлено такі характерні ознаки та риси стартапів: короткостроковість існування (через певний період часу успішний стартап перетворюється в повноцінну компанію, продається чи трансформується в підрозділ компанії; у випадку невдачі проєкт закривається); наявність інноваційної ідеї та ринку збуту; потенціал для розвитку (масштабування); можливість побудови стійкої бізнес-моделі; ризикованість; наявність зовнішніх джерел фінансування; невелика ініціативна команда, що має високий інтелектуальний потенціал; здатність до адаптації, гнучкість [7]. В цілому підтримуючи позицію ученої, варто доповнити дані характерні ознаки такими як: джерела фінансування – внутрішні (самофінансування) та зовнішні; види ризиків (фінансовий, ринковий та інвестиційний); способи залучення інвестицій (бізнес-ангели, венчурні фонди, краудфандинг, бізнес-інкубатори, акселератори, технопарки, інвестиційні фонди тощо), результат діяльності.

Вагомий спектр досліджень стосується механізму формування та реалізації стартапів як інновацій та алгоритму дій щодо їх створення та розвитку.

Н. Давиденко, А. Волков представили 5 стандартних стадій, за якими проєкт формується, розвивається та приносить прибуток: посівна стадія (seed stage), стадія запуску (startup stage), стадія зростання (growth stage), стадія розширення (expansion stage), стадія виходу (exit stage) й визначили систематизацію джерел фінансування залежно від стадій розвитку стартапу [8].

Згідно досліджень І. Седікової, кожен стартап варто розглядати як проєкт, який має певні етапи розвитку. Розподіл на етапи є умовним і залежить від мети, спрямованості стартапу, сфери його діяльності та інших критеріїв, які впливають на швидкість розвитку, кількість та рівень інвестицій. Якщо розглядати стартап не як нове підприємство, а як об'єкт інноваційної діяльності, то можна виділити такі етапи діяльності: новація → інноваційний проєкт → інноваційний об'єкт [9, с. 13].

Наукові дослідження А. Дергач, О. Дюгованець, Г. Гончар розкривають етапи розвитку стартапів та механізм управління їх діяльністю. Автори виокремлюють 6 основних етапів розвитку стартапів, а саме: підготовчий етап – формування ідеї, розроблення мінімально життєздатного продукту (MVP),

адаптація продукту стартапу до ринку (PMF), забезпечення динаміки зростання, зрілість стартапу, початок функціонування як звичайного бізнесу, масштабування, вихід або публічне акціонування (IPO) [10]. В цілому підтримуючи позиції авторів варто констатувати, що питання фінансового забезпечення в механізмі управління діяльністю стартапів залишились поза увагою.

У публікаціях науковців широкий спектр досліджень стосується елементів, особливостей і компонентів механізму функціонування та інвестування стартапів. Зокрема, К. Рапута представив основні складові механізму венчурного фінансування стартапів та виділив такі його компоненти: суб'єкти, (джерела) фінансування, способи фінансування, форми фінансування, види та стадії фінансування, системи підтримки стартапів [11, с. 58].

Комплексний механізм управління діяльністю стартапів розроблено авторами із включенням: мети функціонування, об'єктів та суб'єктів, завдань, бізнес-планування, фінансового менеджменту, ризик-менеджменту, маркетингу та контролінгу, що базуються на урахуванні зовнішніх та внутрішніх факторів [10, с. 83]. Такий підхід авторів має системний характер, проте вимагає конкретизації форм та методів управління стартапами, ризиків їх діяльності.

Т. Моїсеєнко, О. Корогодова, Н. Черненко, Я. Глущенко дослідили механізм формування екосистеми стартапів в умовах 4 промислової революції. Науковці довели, що екосистема стартапів виникає на перетині підприємницької та інноваційної екосистем і складається з таких структурних елементів, як потреба суспільства в інноваційних продуктах; стартапери; інноваційна ідея; вільний фінансовий капітал; принципи, на яких будується співпраця суб'єктів; методи реалізації стартапів [12, с. 85]. Практична значимість такого підходу полягає у формуванні механізму функціонування екосистем стартапів в результаті синергії інноваційної та підприємницької екосистем. Варто відзначити, що фінансова екосистема у механізмі функціонування стартапів залишилась поза увагою дослідників.

На нашу думку, механізм забезпечення функціонування стартапів повинен охоплювати процедуру їх створення й ефективні форми, методи, важелі та інструменти, ґрунтуватися на відповідному законодавчому, нормативному, інформаційному й фінансовому забезпеченні (рис. 1).

Процес створення та функціонування стартапів, на нашу думку, охоплює наступні етапи:

1) формування інноваційної ідеї, технології чи проекту. Таку стадію часто називають «передпосівною», яка ґрунтується на інноваціях щодо ідей, проектів, технологій й потребує реалізації бізнес-ідеї в умовах часових, фінансових обмежень, максимальних ризиків;

2) створення мінімального життєвого продукту (MVP) – це рання версія продукту, яка вирішує щонайменше одне завдання потенційного клієнта чи споживача [6];

3) ринкова адаптація стартап-продукту. Передбачає створення інноваційного продукту, який відповідає потребам клієнтів та споживачів, формує бізнес-модель стартапу, його поточні й стратегічні альтернативи;

4) зростання та масштабування. Забезпечення динаміки зростання обсягів продажів, рівня прибутковості, розмірів бізнесу та ринкових позицій;

5) нарощення обсягів діяльності та трансформація стартапу у підприємницький бізнес. Відбувається його перетворення у підприємницький бізнес, формування статутного (пайового) капіталу, основних організаційно-правових засад діяльності;

6) визначення (зміна) форм власності, розширення корпоративних прав, публічне акціонування. Формування корпоративних прав акціонерів, розміщення акцій фондовій біржі, повернення конвертованих позик тощо.

Методи – це визначені способи дії, які спрямовані на забезпечення процедур створення та функціонування стартапів. Важелі – це прийоми, які конкретизують процес реалізації методів. Основними методами виділяємо оподаткування, планування, прогнозування, моніторинг.

Основними формами реалізації інноваційних стартапів визначено венчурне фінансування, бюджетне фінансування, гранти, інвестування.

Венчурне фінансування – це найбільше джерело залучення коштів для розвитку стартапів через інвестиційні фонди на ранніх стадіях їх створення. Ознаками венчурного фінансування є: відносно невелика частка венчурного фонду у капіталі компанії, його участь фонду в управлінні стартапом, продаж частини компанії після виходу продукції на ринок, диверсифікація ризиків тощо.

Бюджетне фінансування може здійснюватися через фінансову підтримку інноваційних стартапів АТ «Національний фонд інвестицій України», Міністерством економіки України,

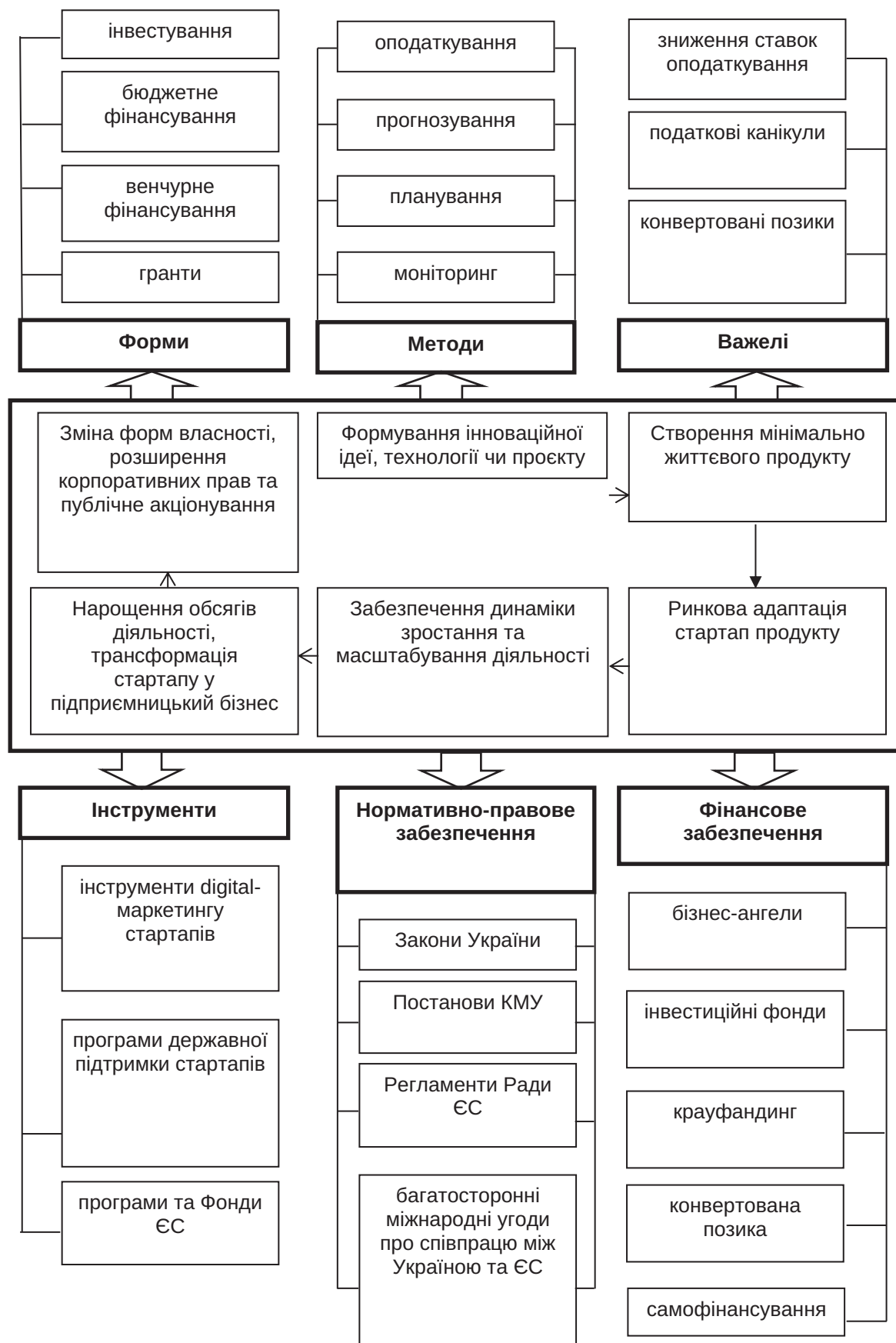

Рис. 1. Механізм забезпечення функціонування стартапів в Україні

Джерело: сформовано авторами

Міністерством фінансів, Фондом розвитку інновацій тощо.

Фінансова підтримка надається для покриття таких напрямів витрат, як:

- заробітна плата найманих працівників та/або винагорода гіг-спеціаліста з урахуванням єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування;
- сплата всіх податків та зборів;
- оплата консультативних послуг;
- витрати на обладнання та/або устаткування для виробничих цілей, та/або науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (R&D);
- вартість просування продукту, маркетингу, підписок [6].

Варто зазначити, що Національний фонд інвестицій України здійснює фінансування через інструмент конвертованої позики, яка являє собою поворотну фінансову підтримку під заставу корпоративних прав для створення стартапів й контролюється ним впродовж 2 років у розмірі його частки на корпоративні права.

Грант – це одноразова безповоротна фінансова підтримка стартап-бізнесу, яка може надаватися через програми та фонди ЄС. В рамках Програми Горизонт-2000 у 2025 р. буде реалізований проєкт з назвою Seeds of Bravery («Зерна сміливості»), яка підтримує щонайменше 200 українських технологічних стартапів грантами по 60 тис. євро для подальшого розвитку їхньої інноваційної та бізнес-діяльності (загальна сума підтримки – 20 млн євро) [13].

Інвестування – це задіяння як внутрішніх, так і зовнішніх інвесторів для фінансування інноваційних ідей, проєктів та технологій, які задіюються на етапі зростання обсягів діяльності та масштабування.

В механізмі забезпечення функціонування стартапів важливе місце посідають інструменти, нормативно-правове, інформаційне та фінансове забезпечення. Основними інструментами вважаємо програми та фонди ЄС, програми державної підтримки стартапів й інструменти digital-маркетингу. Нормативно-правове забезпечення охоплює закони України, регламенти Ради ЄС, постанови КМУ, міжнародні угоди про співпрацю. Регулювання фінансово-кредитного забезпечення функціонування стартапів здійснюється у рамках законів та законодавчих актів, які стосуються окремих напрямів та особливостей інноваційної діяльності та надання фінансових послуг.

Зокрема, Регламент Ради (ЄС) 2024/1732 від 17 червня 2024 року про внесення змін до Регламенту (ЄС) 2021/1173 про ініціативу EuroHPC для стартапів з метою зміцнення європейського лідерства в галузі надійного штучного інтелекту додав нову ціль функціонування Європейського спільного підприємства з високопродуктивних обчислень щодо внеску суперкомп'ютерів у ініціативу ЄС щодо штучного інтелекту задля запровадження машинного навчання і навчання моделей [14].

Інформаційне забезпечення ґрунтується на статистичних даних ЄС, загальнодержавній статистиці, регіональній, даних програм та проєктів.

Фінансове забезпечення стартапів – це задіяння у процес їх створення та функціонування інвестицій, які можуть бути залучені через бізнес-ангели, бізнес-інкубатори, бізнес-акселератори, краудфандинг, мезонін-капітал, технопарки, модель 3 F та інші.

Висновки. Стартап – це новостворена компанія для реалізації інноваційних проєктів, продуктів, бізнес-ідей, яка функціонує в умовах часових та фінансових обмежень, високих ризиків, можливостей отримання як позитивних, так і негативних фінансових результатів.

Характерними ознаками та рисами стартапів визначено: короткостроковість існування, наявність інноваційної ідеї та ринку збуту, потенціал для розвитку (масштабування), можливість побудови стійкої бізнес-моделі; ризикованість, наявність внутрішніх та зовнішніх джерел фінансування, високий рівень ризиковості, новаторські способи залучення інвестицій (бізнес-ангели, венчурні фонди, краудфандинг, бізнес-інкубатори, акселератори, технопарки, інвестиційні фонди тощо), результат діяльності (позитивний, негативний).

Механізм забезпечення функціонування стартапів повинен охоплювати процедуру їх створення й ефективні форми, методи, важелі та інструменти, ґрунтуватися на відповідному законодавчому, нормативному, інформаційному й фінансовому забезпеченні.

Процес створення та функціонування стартапів, на нашу думку, охоплює наступні етапи: 1) формування інноваційної ідеї, технології чи проєкту, 2) створення мінімального життєвого продукту (MVP), 3) ринкова адаптація стартап-продукту, 4) зростання та масшта-

бування, 5) нарощення обсягів діяльності та трансформація стартапу у підприємницький бізнес, 6) визначення (зміна) форм власності, розширення корпоративних прав, публічне акціонування.

Подальші дослідження повинні включати поглиблений аналіз показників діяльності стартапів та розробку механізмів їх фінансового забезпечення на різних етапах розвитку й функціонування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Рис Є. Бізнес з нуля. Метод Lean Startup для швидкого тестування ідей та вибору бізнес-моделі. Київ : КМ-Букс, 2019. 258 с.
2. Хаустов М. М. Стартапи: створення та масштабування: монографія. Харків : ФОП Лібуркіна Л. М., 2023. 224 с.
3. Чернявська О. В., Гнипа-Черневецька Л. В., Ван Чжицсюнь В. Стартап як об'єкт інвестиційного процесу: сутність та життєвий цикл існування. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2017. № 5 (84). С. 119–128.
4. Чумак А. Л. Стартапи в бізнесі: сутність поняття, особливості, класифікація. *Universum*. 2024. № 10. С. 18–25.
5. Андросчук М. О., Пиртко С. А., Побережний А. А., Дейнега О. В. Стартап-проекти як інструменти післявоєнної відбудови економіки України. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (економічні науки)*. 2024. № 2(51). С. 6–13.
6. Постанова Кабінету Міністрів України "Про реалізацію експериментального проекту щодо надання на конкурсних засадах фінансової підтримки стартапам в Україні, у тому числі в сфері інформаційних технологій" від 24 червня 2022 р. № 736. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/736-2022-%D0%BF#Text>
7. Губарева І. О. Екосистеми стартапів в Україні: проблеми, тенденції, перспективи. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 55. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2914>
8. Давиденко Н., Волков А. Війна в Україні: криза інноваційних стартапів. *Економіка та суспільство*. 2022. № 38. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1317>
9. Седікова І. О. Особливості стартапу як інноваційного проекту. Причорноморські економічні студії. 2020. Вип. 55-2. С. 12–16.
10. Дергач А. В., Дюгованець О. М., Гончар Г. П. Механізм управління діяльністю стартапів. *Економіка та держава*. 2021. № 8. С. 79–84.
11. Рапута К. О. Напрями вдосконалення механізму венчурного фінансування стартапів в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 2. С. 56–63.
12. Моїсєнко Т. Є., Корогодова О. О., Черненко Н. О., Глуценко Я. І. Структурні елементи формування і функціонування екосистеми стартапів в умовах четвертої промислової революції. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія "Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм"*. 2020. Вип. 11. С. 81–88.
13. Огляд програм Європейського Союзу, доступних для заявників з України. URL: <https://eef.org.ua/wp-content/uploads/2024/03/Posibnyk-Oglyad-program-YES-dostupnyh-dlya-zayavnykiv-z-Ukrai-ny.pdf>
14. Путівник acquis ЄС (Євродайджест): огляд актів, прийнятих у червні – серпні 2024 року. URL: <https://research.rada.gov.ua/uploads/documents/33101.pdf>

REFERENCES:

1. Rys YE. (2019). Biznes z nulya. Metod Lean Startup dlya shvydkoho testuvannya idey ta vyboru biznes-modeli. Kyiv: KM-Buks, 258 s.
2. Khaustov M. M. (2023). Startapy: stvorenniya ta masshtabuvannya: monohrafiya. Kharkiv : FOP Liburkina L. M., 224 s.
3. Chernyavs'ka O. V., Hnyra-Chernevets'ka L. V., Van Chzhytsyeyun' V. (2017). Startap yak obyekty investytsiynoho protsesu: sutnist' ta zhyttyevyy tsykl isnuvannya. *Naukovyy visnyk Poltav's'koho universytetu ekonomiky i torhivli*. № 5 (84). S. 119–128.
4. Chumak A. L. (2024). Startapy v biznesi: sutnist' ponyattya, osoblyvosti, klasyfikatsiya. *Universum*. № 10. S. 18–25.
5. Androshchuk M. O., Pyrtko S. A., Poberezhnyy A. A., Deyneha O. V. (2024). Startap-proyekty yak instrumenty pislyavoyennoyi vidbudovy ekonomiky Ukrayiny. *Zbirnyk naukovykh prats' Tavriys'koho derzhavnoho ahrotekhnolohichnoho universytetu imeni Dmytra Motornoho (ekonomichni nauky)*. № 2(51). S. 6–13.

6. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy "Pro realizatsiyu eksperymental'noho proektu shchodo nadannya na konkursnykh zasadakh finansovoyi pidtrymky startapam v Ukraini, u tomu chysli v sferi informatsiynykh tekhnolohiy" vid 24 chervnya 2022 r. № 736. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/736-2022-%D0%BF#Text>
7. Hubaryeva I. O. (2023). Ekosystemy startapiv v Ukraini: problemy, tendentsiyi, perspektyvy. *Ekonomika ta suspil'stvo*. Vyp. 55. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2914>.
8. Davydenko N., Volkov A. Viyna v Ukraini: kryza innovatsiynykh startapiv. *Ekonomika ta suspil'stvo*. 2022. № 38. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1317>.
9. Syedikova I. O. (2020). Osoblyvosti startapu yak innovatsiynoho proyektu. *Prychornomors'ki ekonomichni studiyi*. Vyp. 55-2. S. 12–16.
10. Derhach A. V., Dyuhovanets' O. M., Honchar H. P. (2021). Mekhanizm upravlinnya diyal'nisty startapiv. *Ekonomika ta derzhava*. № 8. S. 79–84.
11. Raputa K. O. (2021). Napryamy vdoshkonalennya mekhanizmu venchurnoho finansuvannya startapiv v Ukraini. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*. № 2. S. 56–63.
12. Moiseyenko T. YE., Korohodova O. O., Chernenko N. O., Hlushchenko YA. I. (2020). Strukturni elementy formuvannya i funktsionuvannya ekosystemy startapiv v umovakh chetvertoyi promyslovoyi revolyutsiyi. *Visnyk KHNU imeni V. N. Karazina. Seriya "Mizhnarodni vidnosyny. Ekonomika. Krayinoznavstvo. Turyzm"*. Vyp. 11. S. 81–88.
13. Ohlyad prohram Yevropeys'koho Soyuzu, dostupnykh dlya zayavnykiv z Ukrainy. URL: <https://eef.org.ua/wp-content/uploads/2024/03/Posibnyk-Oglyad-program-YES-dostupnyh-dlya-zayavnykiv-z-Ukrai-ny.pdf>.
14. Putivnyk acquis YES (Yevrodaydzhest): ohlyad aktiv, pryynyatykh u chervni – serpni 2024 roku. URL: <https://research.rada.gov.ua/uploads/documents/33101.pdf>